

CSÁKY PÁL

Megtorlások 1968 után a Csehszlovákiában élő magyarok körében

Az 1968-as csehszlovákiai reformkísérlet erőszakos elfojtása után a kommunista pártban és a társadalomban egyaránt nagyméretű tisztogatás indult meg. Ezt a tisztogatást erősen megsínylette az ország politikai, társadalmi és gazdasági vezető rétege, még akkor is, ha a megtorlások távolról sem voltak olyan drasztikusak és véresek, mint az 1956 utáni magyarországi bosszúhadjárat. Tény, hogy 1968 után Csehszlovákiában igazgatói vagy főbb vezetői tisztségbe kizárólag párttagok kerülhettek. Hatalmasra nőtt a párttitkárok befolyása. Minden vállalatnál káderosztályokat szerveztek, melyeknek mindenható urai – természetesen valamennyien ortodox kommunisták – adták meg a végső beleegyezést minden egyes kinevezéshez. Így erőszakolták rá a társadalomra a párt vezető szerepét és bigott. káderpolitikáját, így burjánzott el az a kontraszelektációs folyamat, amely végül válságba juttatta az országot.

A mellékelt dokumentumok két részre oszthatók: a CSEMADOK Központi Bizottságának anyagai fölülről; a csatai iskolaigazgató ügye és a járási hivatalok konkrét eseteit dokumentáló iratok pedig alulról mutatják be a tisztogatást és annak mechanizmusait. Újváry László, volt csatai iskolaigazgató esetét modellértékűnek érzem. Írásos anyagok alapján dokumentálható a pártból való kizárásának, majd később, 1973-ban a tanügyből való eltávolításának koncepciójainak jellege.

Hosszú és alapos elemzést érdemelne a Csehszlovákiában élő magyarok szellemi vezetőinek 1968–1969 utáni sorsa, eltávolításuk, megaláztatásaik története. Az akkori, gyakorlatilag egypártrendszerű hatalmi rendszerben a CSEMADOK volt az a szervezet, amelyben a magyar szellemi elit csoportosulhatott, s ez a szervezet lépett fel 1968-ban a csehszlovákiai magyarság reprezentánsaként is. Ezt a szervezetet fogadta el a hatalom tárgyalópartnerként Ennél a pontnál meg kell jegyeznünk, hogy 1968 nyarán erőfeszítések történtek egyfajta magyar nemzetiségi egységfront létrehozására a CSEMADOK-ból, az Írószövetség magyar szekciójából, a megalakult új magyar ifjúsági szövetségből és egyéb mozgalmakból. Erre azonban az augusztusi megszállás miatt nem kerülhetett sor. Így a CSEMADOK maradt az a legjelentősebb társadalmi erő, amely a kor szellemi áramlatainak megfelelően igyekezett elszakadni eredeti sztálinista funkcióitól, és a kulturális munka irányítása mellett egyre inkább érdekvédelmi szervezetté vált.

A CSEMADOK érdekképviselői tevékenysége 1968 augusztusa után egyre mélyebb ellentétbe került a párt úgynevezett konszolidációs erőfeszítéseivel; a hetvenes évek elejére ugyanis a Husák-rendszernek a demokratizálódás számos olyan bástyáját sikerült megsemmisítenie, amely a hatvanas évek második felében épült ki. Ekkor már országszerte hullottak a fejek, és egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy a CSEMADOK sem kerülheti el sorsát.

1971-ben végül is Lőrincz Gyulát és társait felhasználva sikerült a pártvezetésnek csapást mérnie a Dobos László és Dr. Szabó Rezső vezette reformszárnyra. Ez a tény gyakorlatilag a két szárny – a reformer és az ortodox kommunista – közötti több éves küzdelem végét jelentette. Lőrincz Gyula értékelése a konszolidációs korszak alapvető dokumentuma. Az eredetileg szlovák nyelvű feljegyzés egyik érdekessége, hogy miután szerzője mindenkit igyekezett eltávolítani a CSEMADOK Központi Bizottságának vezetéséből, új elnöknek önmagát javasolta.

Újváry László 1930-ban született Léván. A beneši köztársaságban járt iskolába, az úgynevezett nemzeti iskolába, majd a háború alatt a Magyarországhoz visszacsatolt Léván érettségizett. A jogfosztottság éveiben kénytelen volt szabónak kitanulni, majd 1949-ben munkáskáderként beiratkozott az akkor induló tanítóképzőbe. Huszonhárom éves korától

iskolaigazgatóként és a lévai járás kulturális életének egyik motorjaként működött. Munkáját országszerte ismerték és elismerték. Csátára – ahol ő a hatvanas években volt igazgató – úgy tekintettek, mint az ország egyik legjobb alapiskolájára. Szlovákiában az elsők közt itt valósították meg a szaktantermi oktatást. Színjátzó csoportjuk, táncscsoportjuk, szavalóik országos hírűek voltak. Rendszeresen fogadtak magyarországi vendégeket, előadóművészeket, írókat, tudósokat. Munkája elismeréseként tagja lett a CSEMADOK Lévai Járási Bizottságának, a hatvanas évek közepétől a CSEMADOK Központi Bizottsága Elnökségének, 1968-ban az újonnan megalakult Magyar Ifjúsági Szövetség vezetésének is. 1970-ben a Komáromi Magyar Területi Színház (MATESZ) igazgatói tisztjére jelölték. A kommunista pártnak az ötvenes évek közepétől volt tagja, de ott soha semmilyen funkciót nem töltött be.

Életének három kulcsfontosságú éve van. Az első 1970, akkor zárták ki a pártból. A mechanizmus így működött: 1970 tavaszán általános átigazolás volt a pártban, melyen a csatai alapiskolából mindenki keresztülment. Ez logikus is volt, hiszen épp az igazgató volt az, akinek tekintélye lévén a tantestület és a falu előtt, igyekezeti visszafogni az esetleges szélsőséges megnyilvánulásokat. 1970 májusában ajánlották fel számára a színigazgatói posztot. Ugyanezen év júliusában egyik beosztott tanítója és szlovák igazgatóhelyettese „névtelen” levelet írtak a Szlovákiai Kommunista Párt Járási Bizottságára, amelyben Újváry Lászlót megvádolták, hogy nem teljesíti igazgatói feladatait, a tantestületben baráti kört alakított ki, akikkel mulatni jár, sőt nőügyei is vannak. (A csatai alapiskola 90%-ban magyar volt, az alsó tagozaton volt két-két összevont szlovák tannyelvű osztály, melyek szintén a közös igazgatás alá tartoztak. Ennek vezető pedagógusa volt a közös igazgatású iskola igazgatóhelyettese.)

A párt járási bizottságán ezek a vádak elégségesnek bizonyultak arra, hogy Újváryt kizárják a pártból. A kommunista párt járási bizottságának vezető titkára magánbeszélgetésen elmondta Újvárynak, hogy Pozsonyból, a pártközpontból irányszámot kapott – más járások vezető titkáraihoz hasonlóan – arra vonatkozóan, hogy hány százalék párttagot kell kizárni a szervezetből. Indoklás: „a pártközpont elégedetlen az eddigi konszolidációs eredményekkel, mert az nem lehet, hogy mindenütt volt ellenforradalom, csak éppen Léván ne lett volna”.

Újváry László a kizárás ellen természetesen fellebbezett egészen a pártközpontig, fellebbezését azonban mindenütt elutasították. Valószínűleg a tisztogatók maguk is érezhették, hogy a fent felsorolt vádak esetleg nem elégségesek a kizáráshoz, bonyolult koncepciók felhasználásával menet közben átminősítették Újváry Lászlót nacionalistává és revizionistává. Végül 1971-ben egy pártkihallgatáson egy mondatát hozták fel indoklásként az előbbi vádak alátámasztására, melynek jegyzőkönyvi kivonatát a 6. számú dokumentum közli. Az egész játszmában az a legszomorúbb, hogy a párt céljainak elérésére a CSEMADOK Járási Bizottságát, központi szinten pedig a CSEMADOK Központi Bizottságát használta fel. Erről tanúskodik a 2–3. számú dokumentum.

1973-ban Újváryt, mint pártból kizárt megbízhatatlan személyt eltávolították az iskolaügyből is. Az ügyet bíróságra adta, de a bíróság elnöke 3 órás magánbeszélgetés alatt meggyőzte őt, hogy 4 gyereke jövőjének érdekében vonja vissza a feljelentését. Újváry ezután hetekig nem kapott munkát, mindenünnen elutasították, még azokban az üzemekben is, amelyek pedig az újságban, apróhirdetés útján kerestek segédmunkásokat. Végül, mikor már helyzete teljesen lehetetlenné vált, felkereste a kommunista párt járási bizottságának ideológiai titkárát, aki az egész boszorkányüldözést irányította. Az „elvtárs”, aki egyébként 20 évig volt járási ideológiai titkár, segített; Újváryt felvették a lévai járási kórházba ételkihordónak, majd a kommunista párt pozsonyi központi bizottságának (!) protekciójával a lévai benzinkúthoz. Itt dolgozott 1989 végéig, 16 évig. Közben többször megpróbált valamilyen kultúrával kapcsolatos foglalkozást keresni (könyvesbolti eladó, szakelőadó a városi művelődési központban), de a fent említett ideológiai titkár válasza mindannyiszor ez

volt: „Ešte nie”. (Még nem.) Legutolsó ilyen válasza 1987-ben, 19 évvel a 68-as események után hangozott el. A pártból kizártak büntetéséhez hozzátartozott az is, hogy maximum 2800 korona bruttó jövedelmük lehetett (lásd: Samo Falta nyilatkozatát a Vasárnap 1990. II. 2-i számában).

Újváry Lászlót 1990 januárjában rehabilitálták, visszavették a tanúgyhöz, és megválasztották a Lévai Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola igazgatójának.

I. sz. dokumentum

A CSEMADOK 1968–69. évi tevékenységének értékelése
(Lőrincz Gyula feljegyzése – fordítás szlovákából)

A CSEMADOK megalapításához az impulzust a Kommunista Párt adta, azon nemzetiségi politika szellemében, amelyet 1948-tól érvényesít. Küldetése az volt, hogy a proletár nemzetköziség szellemében tevékenykedjen hazánk magyar dolgozói között, munkájával segítse a kulturális és a népművelő munka terén a párt politikáját, a magyar dolgozókat ösztönözze a szocialista társadalom építésére, külön kiemelve a mezőgazdaság kollektivizálását, és így járuljon hozzá Dél-Szlovákia lakosságának szociális felemeléséhez, kulturális-nevelő munkájával alakítsa köztársaságunk magyar lakosságának szocialista tudatát.

A CSEMADOK ezt a küldetést húsz éven keresztül lelkiismeretesen teljesítette, következetesen a párt irányvonalához igazodott, és kiérdemelte a legmagasabb párt- és állami szervek elismerését. Munkája során természetesen sok nehézséggel és akadállyal is találkozott, különösen a hatvanas évek elejétől. Ekkor társadalmunkban válságjelek kezdtek mutatkozni, és meg nem oldott, vagy csak részben megoldott kérdések tűntek fel, amelyek megoldása végül is a CSKP XII. kongresszusáig kezdődött el. A politikai gyakorlat hibáit és hiányosságait minden lépésnél ügyesen és rafináltan használták ki a jobboldali elemek.

Így a CSEMADOK-ban is már jóval 1968 előtt kialakult egy ellenzéki csoport Doboš Ladislavval (sic!) az élen, amely már a CSEMADOK VIII. konferenciáján megpróbálta érvényesíteni befolyását, a IX. konferencián pedig megszervezte saját, Durai-típusú (sic!) emberei beültetését a CSEMADOK KB-ba, aki később a CSEMADOK KB plenumának ülései előtt mint a pártcsoporthoz ellensúlyát, megszervezte az elkötelezett pártönkívüliek ülését, amely a K 231 egyfajta nem hivatalos ellensúlya volt.

Az ellenzéki csoport, amelyet Doboš; Ladislav vezetett, legfőbb fegyvere a CSEMADOK vezető tisztségviselői autoritásának megtörésére irányuló taktika volt. Minden módszert felhasználtak ennek valóra váltásához. A fő érvelésük az volt, hogy a CSEMADOK nem szorgalmazza elég energikusan a nemzetiségi kérdés megoldását, igyekeztek pártunk nemzetiségi politikájának eredményeit bagatellizálni, amelyeket 1948-tól ért el. Azt a tényt is kihasználták, hogy némely magyar nemzetiségű funkcionárius gyerekei családi okokból szlovák iskolába járnak. Ezeket az embereket gyakran a nemzet árulóinak nevezték, erkölcstelen és jellemtelen embereknek. Az ellenzékiek az emberek tudatában egyedi, irreális, osztálytartalom nélküli kritériumokat kezdtek kialakítani az emberek és munkájuk értékelésére. Ezekkel a kritériumokkal nyíltan Doboš Ladislav először a CSEMADOK KB 1968 márciusi ülésén lépett fel, és később ezeket a kritériumokat még konkrétan megfogalmazta a CSEMADOK Kassai Járási Bizottságának állásfoglalása.

Ebben a légkörben jött el 1968 januárja és a további hónapok, amikor a demokratizálódási folyamat alatt fokozatosan meggyengült a párt vezető szerepe a társadalmi szervezetekben. 1968 márciusában Lőrincz elvtárs tolmácsolta a SZLKP KB kérését, hogy a CSEMADOK nyújtsa be a pártszerveknek javaslatát a nemzetiségi problémák megoldására. Hangsúlyozni kell, hogy a márciusi álláspont, amely a legmagasabb párthelyek kérésére került kidolgozásra,

a pártszerv számára az utolsó pillanatig forrásanyagként szolgált. Ám közvetlenül a CSEMADOK KB márciusi plénuma előtt különböző csoportok nyomására, de különösen Dr. Szabónak, a CSEMADOK KB titkárnak javaslatára, aki – kihasználva a Lőrincz elvtárs irányában megnyilvánuló gyakori támadásokat és vádakat elégtelen bátorságáról a nemzetiségi kérelmek kiharcolásában – kijelentette, hogy a magyar dolgozók egyenesen elvárják Lőrincz elvtárustól, hogy nyíltan és nyilvánosan tegye meg javaslatait a nemzetiségi kérdés megoldására. Ezután az elnökség javaslatot nyújtott be a plénumnak az állásfoglalás nyilvánosságra hozatalát illetően. Az objektivitás kedvéért meg kell jegyezni, hogy Lőrincz elvtárs még a szavazás előtti pillanatban is figyelmeztette a plénumot, hogy a dolgot nagyon meg kell gondolni, mivel a dokumentum elsődleges célja az volt, hogy forrásanyagként szolgáljon a pártszervek számára. A plénum szavazása az állásfoglalás nyilvánosságra hozataláról döntött, ami meg is történt minden magyar folyóiratban, az Új Szót is beleértve.

Ha ma valóban objektívan és kommunista módon értékeljük ezt a dokumentumot, megállapíthatjuk, hogy a márciusi állásfoglalás nem pártellenes, nem is szocialistaellenes, tartalmaz azonban néhány irreális javaslatot, mint pl. relatíve kompakt nemzetiségi járások kialakítását és a diszkriminációs törvények megszüntetését. Több javaslat már megvalósult a konszolidációs folyamat során az állami- és pártszervek által.

A javaslat kidolgozásának ténye önmagában még nem jelentene semmilyen hibát, ha a pártszervek számára információs anyagul szolgált volna. A hiba abban volt, hogy az állásfoglalást nem vitattuk meg a szervekkel, és nyilvánosságra hozatala is önhatalmúlag történt, eme szervek jóváhagyása nélkül; ezáltal meg lett sértve a demokratikus elv és a pártfegyelem, és végül is fegyver került néhány nacionalista kezébe, akik így magyarelles kampányt indíthattak a Dél-Szlovákiában élő magyarok ellen. A másik oldalon a CSEMADOK állásfoglalása a magyar nacionalistákat hozta mozgásba, akik egymás után kezdtek az állásfoglalás kérésein túltenni. Ez a különböző szervezetek rezolúcióiban tükröződött leginkább, a CSEMADOK alapszervezeteitől az Írószövetség Magyar Szekciójának állásfoglalásáig.

Így tehát minden téren az ideológia és a politika felcserélődése következett be. Ma már teljes mértékben tudatosítható, hogy a legjobb javaslat vagy állásfoglalás is, amely figyelmen kívül hagyja a párt vezető szerepét, a társadalomban csak zavart és bizonytalanságot kelt, és ez teljes mértékben érvényes a CSEMADOK KB márciusi állásfoglalására is.

Röviddel az állásfoglalás nyilvánosságra hozatala után nyilvánvalóvá vált, hogy amíg a CSEMADOK KB Elnökségének nagy része ezt a dokumentumot a nemzetiségi kérdés megoldásában jelentős állomásnak tekintette, az ellenzéki csoport ugyanezt csak kiindulási pontnak tartotta a későbbi destruktív folyamatokhoz, és ez a csoport az állásfoglalással távolról sem volt elégedett. Világossá vált, hogy számukra nem arról van szó csupán, hogy a párt- vagy az állami szervek oldják meg a nemzetiségi kérdést, hanem főleg azt a célt követték, hogy a *CSEMADOK-ot fokozatosan magyar nemzeti párttá alakítsák át* (kiemelés tőlem – Cs. P.), amely Dél-Szlovákiában átveszi a párt vezető szerepét, és így (ezek az emberek) a politikai pluralizmus elemeit kezdték népszerűsíteni. Ezen terveik megvalósításához természetesen el kellett távolítaniuk a közvetlen vezetésből azokat az elvtársakat, akik akadályozták ezen tervek megvalósítását. Ebben az időszakban kerültek a nyilvánosság elé az olyan jelszavak, hogy a CSEMADOK a CSSZSZK-ban élő magyarok egyedüli érdekvédelmi szervezete, ami azt jelenti, hogy ezek az erők nem elégedtek meg azzal, hogy a CSEMADOK a párt- és állami szerveknek benyújtotta a saját javaslatait és megjegyzéseit a problémák megoldását illetően, de saját pártot akartak létrehozni. Erről tanúskodik elsősorban az úgynevezett kassai levél, amelyet *Őszinte szó* címmel a CSEMADOK Kassai JB-a szétküldött minden járási titkárságnak. Többek közt ezt írják benne: „Amint azt az új helyzet megköveteli, megtisztítjuk sorainkat azoktól az erőktől, amelyek fékezik a fejlődést; távolítsuk el őket, és így megteremtjük a CSEMADOK

létjogosultságának, mint a CSSZSZK-ban élő magyarok egyedüli érdekvédelmi szervezetének feltételeit. Ezt azért tartjuk fontosnak, mert ez idáig nem tisztázott a küldetése, a célja... Ki kell mondanunk, hogy amelyik szervezet tagadja érdekvédelmi szervezet voltát, tagadja létének jogosultságát... Ki más képviselhetné Csehszlovákiában a magyarok érdekeit... Lőrincz Július nagyon gyakran hangsúlyozta, hogy a magyarok egyedüli érdekvédelmi szervezete a párt. Sajnos a múltban az elmélet mást mondott, mint amilyen a gyakorlat volt...

Reméljük, hogy javaslatunk nemhogy gyöngíteni, de erősíteni fogják sorainkat, és mindazok az elvtársak, értelmiségiek, pedagógusok, akiket a CSEMADOK-ban végzett lelkes munkájukért nemhogy dicséret, hanem elmarasztalás ért a CSEMADOK vezetőinek részéről, most a megújítási folyamatban újból megtalálják az utat a szervezethez, amely egyedül van hivatva képviselni a csehszlovákiai magyarság érdekeit és jogait.”

Béres Jozef, a levél szerzőinek egyike, később a X. országos közgyűlésen elégedetten nyugtázta, hogy a levélben felvetett javaslatok fokozatosan megvalósulnak, függetlenül attól, hogy ez valakinek tetszik, vagy nem. Főleg a CSEMADOK azon vezetőinek eltávolításáról volt szó, akik akadályozták az ellenzéki tervek megvalósítását. Az ellenzéki csoport terveinek megvalósításában fontos állomás volt a CSEMADOK KB plénumának 1968 májusi dunaszerdahelyi ülése, ahol sikerült eltávolítaniuk az elnökségből Fábry Štefan elvtársat, Krocsányi elvtársat, Kostanka elvtársat, Szabó Béla elvtársat és másokat. Ezután a plénum után megnyílt az út az ellenzéki csoport céljainak megvalósítása előtt. Az ellenzéki elképzelések szempontjából a legjelentősebb tény azt volt, hogy a CSEMADOK élére Lőrincz elvtárs helyett Doboš Ladislav került, aki hozzáfogott az ellenzéki program megvalósításához. Később megmutatkozott, hogy célja nem más, mint a magyarok nemzeti frontját létrehozni a CSEMADOK vezetése alatt. Ezeket az elképzeléseket dokumentumokkal lehet bizonyítani, főleg a CSEMADOK KB 1968. augusztus 2-i elnökségi ülésének jegyzőkönyvével, ahol a CSEMADOK jövőbeli koncepcióját tárgyalták meg.

Például: a CSEMADOK KB vezető titkára, Szőke Jozef az alábbiakat javasolta:

„A CSEMADOK a jövőben politikai érdekvédelmi szervezetté kell, hogy váljon. A CSEMADOK küldetését nem tenném függővé attól, hogy a párt milyen belső változásokat hajt végre. A magyarságnak szüksége van ilyen érdekvédelmi szervezetre. Ebből következik, hogy a CSEMADOK széles síkon kell, hogy dolgozzon. Szükséges lenne kialakítani számára olyan szerveket és olyan lehetőségeket, amelyek a tömegekkel való munkáját támogatják.”

Szőke Jozef elképzeléseit a vita folyamán még pontosította, egyenesen politikai monopóliumot követelt a CSEMADOK-nak a magyar nemzetiséget illető kérdésekben:

„Én mindenekelőtt a szervezet vezető szerepét hangsúlyoznám. Összefognám az itt élő magyarok politikai igyekezetét, és egyben politikai érdekeik védelmét képviselném. Én kérem a CSEMADOK számára ezt a politikai monopóliumot, ezt el kell érünk, és aztán mondhatjuk, hogy jó munkát végeztünk.”

Doboš: „Ami a CSEMADOK új küldetését illeti, egyetérték az elhangzott javaslatokkal. A CSEMADOK számára nagyobb mozgásteret kell biztosítanunk. A CSEMADOK társadalmiasodik, a kulturális munkáról a politikai munkára tér át. Szeptember végére összehívhatom a magyar szellemi élet képviselőinek konferenciáját. Jó lenne, ha addigra megalakulna a Magyar Ifjúsági Szövetség, a Magyar Pedagógusok Szövetsége, hogy már mint szervezetek lehessenek jelen. Szó lehet a kollektív tagságról is. Így megalakulhatna a Magyar Nemzeti Front.”

Ilyen volt a CSEMADOK belső fejlődése, amikor az augusztusi események megtörténtek, s amikor az ellenzéki csoport, Dobod Ladislavval az élen, lelepleződött mint a szovjetellenes tendenciák hordozója. Főleg Dobod Ladislav és Dr. Szabó R. voltak a fő szervezői és sugalmazói a szövetséges hadseregek elleni rezolúciónak és terjesztői az úgynevezett legális sajtónak Dél-Szlovákiában. Szovjetellenes álláspontjukat nem titkolták a CSEMADOK járási

titkárai számára 1968 szeptemberében összehívott megbeszélésen sem, ahol Doboš Ladislav a következőképpen nyilatkozott:

„Ez a fegyelem, ez az ellenállás és ez az egység, amelyet a nép ebben az országban az elmúlt hét napban tanúsított, tőke, amelyet a jövőben még hasznosíthatunk.”

Hasonlóan lépett fel Dr. Szabó R.:

„A hősi ellenállásnak ama napjai aranybetűkkel lesznek beírva a CSSZSZK történetébe, mert eredményük, hogy a forradalom helyett megegyezés született.”

Dr. Szabó egyúttal kifejezte meggyőződését, hogy a Szovjetunió is arra az útra lép, amelyre a CSSZSZK lépett 1968 januárjában. A CSEMADOK álláspontját illetően azt mondta, hogy „mi is megszállottaknak tartottuk magunkat annak ellenére, hogy minket magyar katonák szálltak meg”.

1968 augusztusa után, de főleg a CSKP KB és az SZLKP KB novemberi plénuma után a párt a konszolidáció útjára lépett, és a KB igyekezett felújítani a párt vezető szerepét a társadalmi élet minden területén; a CSEMADOK-ban azonban minden a régi módon ment, mintha semmi sem történt volna. A CSEMADOK X. rendkívüli közgyűlésének előkészítése a jobboldali opportunizmus minden jelét magán viselte.

A CSEMADOK előkészített programja nem volt összeegyeztethető a párt vezető szerepével. Kiemelte a CSEMADOK partneri viszonyát a párttal szemben, és a magyar kisebbség képviselőjének szerepét írta elő számára. Ezt a programot elő is terjesztették a X. rendkívüli kongresszuson, amely azt jóváhagyta annak ellenére, hogy kb. két héttel a rendkívüli közgyűlés előtt, 1969 márciusában Gustáv Husák elvtárs összehívatta a CSEMADOK KB elnökségének kommunistáit, és az SZLKP KB ideológiai titkárán, akkor Graca elvtárson keresztül a tudtukra adta a készülő programhoz való megjegyzéseit, hogy a CSEMADOK nem helyettesítheti a tudományos intézményeket, nem helyettesítheti a párt- és állami szervek tevékenységét, nem alkothatja magából a párt partneri szervezetét, és nem sajátíthatja ki a magyar kisebbség reprezentánsának szerepét. Az elkészített program nem volt jóváhagyatva a párt szervekkel, és G. Husák elvtárs megjegyzései ellenére a rendkívüli közgyűlés elé terjesztették.

Ezen a közgyűlésen tetőzött a jobboldali opportunisták demagógiája, és a nacionalizmus. A rendkívüli közgyűlés testületileg tagadta meg a CSEMADOK húsz éves tevékenységének eredményeit, és a gyűlésnek olyan jelleget igyekezett adni, mintha teljesen új szervezet született volna. Jellemző, hogyan értékelte maga Doboš Ladislav az elfogadott programot záróbeszédében:

„Amit a közgyűlés elé tártunk, nem zárja ki annak lehetőségét, amit itt sokan reklamáltak, hogy a Csehszlovákiai Magyarok Kulturális Szövetsége érdekvédelmi szervezetté váljon.”

Szőke Jozef, a CSEMADOK Központi Titkárságának új titkára a Hét 1968. IV. 6-i számában így nyilatkozott: „A mi szervezetünk tudatosan vállalta fel a Csehszlovákiában élő magyar nemzetiség érdekeinek védelmét... Tulajdonképpen szervezetünk új neve is kifejezi társadalmi funkcióinak kiszélesítését, azt aényt, hogy a kulturális munka mellett társadalmi és politikai feladatokat is magára vállal.”

Gyakorlatilag tehát az 1968-as ellenforradalmi elmélet nyert teret, amely hazánk szocialista építésének húszéves eredményeit igyekezett semmissé tenni. Miniz a CSEMADOK-ban 1969 márciusában ment végbe, amikor a párt nagy erőfeszítéseket tett sorainak konszolidálására. Nem változott meg a helyzet azonban a X. Közgyűlés után sem, annak ellenére, hogy az SZLKP KB 1969. június 2-i ülése hangsúlyozta, hogy sem a Matica slovenská, sem a CSEMADOK nem képviselői a szlovák nemzetnek, illetve a magyar nemzetiségi kisebbségnek. Ám az a program, amely a CSEMADOK-nak az ilyen feladatokat előírta, továbbra is érvényben maradt.

Ezek a tények tehát bizonyítják, hogy a CSEMADOK KB jelenlegi vezetése, de főleg elnöksége nem képes arra, hogy eddigi tevékenységéből a megfelelő következtetéseket

levonja, és világos feladatokat állapítson meg a jövőre nézve. Az, hogy 1970 májusában a program néhány pontját visszavonták és néhány, nem elégséges kádercsere is megtörtént, csak hosszú harc után volt lehetséges. A jelenlegi vezetés fő igyekezete ugyanis nem arra irányul, hogy őszintén bevallja hibáit, ellenkezőleg, mindenáron bizonygatja, hogy a CSEMADOK-ban semmi helytelen nem történt. Mindennek nagyon kedvezőtlen hatása van az egész szervezet munkájára, a járási bizottságok és a helyi szervezetek aktivitására. Ebből az következik, hogy a CSEMADOK KB és elnöksége nem képes megbirkózni a jobboldali opportunistákkal és ezek hirdetőivel a CSEMADOK-ban, és ezért nem is képes önkritikusan értékelni a CSEMADOK tevékenységét az 1968–69-es években.

Az ezekhez a hiányosságokhoz való nem kellően kritikus hozzáállás alapján le kell szögeznünk, hogy a CSEMADOK jelenlegi vezetésében nincs meg a biztosíték arra, hogy benne határozottan érvényesüljön a párt vezető szerepe.

Az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy a CSEMADOK értékelései az SZLKP járási bizottságai által egyoldalúak, csak a CSEMADOK 1968. márciusi állásfoglalásából indulnak ki, amely a kulturális és ismeretterjesztő munkában a járási titkárságok beidegződéseiből adódóan folytatódott a válság időszakában is, ugyanakkor nem mutatnak rá a problémákra és folyamatokra, amelyek a CSEMADOK-on belül játszódtak le, teljes szélességében és minden összefüggésében. A jobboldali, opportunistákkal már jóval 1968 januárja előtt kialakították platformjukat, és mesterien kihasználták az úgynevezett demokratizálódási folyamatot arra, hogy kezükbe vegyék a CSEMADOK vezetését. Ők voltak ebben a szervezetben az antiszovjetizmus hordozói, és jobboldali opportunistákkal fenntartották 1968 augusztusa után is. Ezeknek a nézeteknek szabad folyást engedtek a X. rendkívüli közgyűlésen 1969-ben. Reális az a veszély, hogy ugyanők kihasználva a CSEMADOK márciusi állásfoglalása körüli polémiaikat, megpróbálják eltüntetni a CSEMADOK-ban végzett, lényegében jobboldali-opportunistákkal tevékenységük nyomait, amelyet a konszolidációs folyamat időszakában is folytattak.

A jelenlegi legfontosabb feladat az, hogy a CSEMADOK megbirkózzon azokkal a torzításokkal és hibákkal, amelyeket elkövetett, és ezzel örökre elzáródják az út azok előtt, akik ezt a szervezetet a válság állapotában szeretnék megtartani. Ez a válság azon elemek és emberek jobboldali-opportunistákkal tevékenységének eredménye, akik a CSEMADOK-ot továbbra is a kritikátlanság állapotában tartják. Ezért javasoljuk:

Ez a központi bizottság már kétszer tárgyalta a CSEMADOK 196–89. évi tevékenységét, és nem volt képes levonni a megfelelő tanulságokat, mert többségében nacionalista hangulatban volt, ezért nincs benne semmilyen biztosíték, hogy határozottan érvényesítse a párt vezető szerepét. A program, amelyet a X. közgyűlés fogadott el, nem egyeztethető össze a párt vezető szerepének koncepciójával, és ezért szükséges egy új programot kidolgozni, amelyet nem valósíthat meg a CSEMADOK jelenlegi vezetése. Ebből nyilvánvaló, hogy gyakorlati káderváltozásokat kell végrehajtani a következőképpen:

1. Leváltani Doboš Ladislavot, a CSEMADOK KB elnöki tiszteből;
2. Jóváhagyni a CSEMADOK új elnökét;
3. Tudomásul venni a CSEMADOK KB elnökségének lemondását, és egy számbelileg kisebb elnökséget jóváhagyni az alábbi összetételben: Balázs Vojtech, Fábry Štefan, Ferenc Dezider, Krocsányi Dezider, Lőrincz Július, Mag Július, Pospíš Jozef, Varga Ján, Varga Vojtech..
4. Vezető titkárnak Varga Ján elvtársat, a CSEMADOK KB elnökének Lőrincz Július elvtársat javaslom.

Bratislava, 1971. február 3.

2. sz. dokumentum

VÉLEMÉNYEZÉS

(Géppel írott, szlovák nyelvű szöveg fordítása)

1969-től vagyok a CSEMADOK KB melletti pártcsoport vezetője. Ú. L. elvtárs, a Csatai Magyar Tanítási Nyelvű Kilencéves Alapiskola akkori igazgatója, a Zselízi KA jelenlegi tanítója a CSEMADOK KB és Elnöksége tagja volt.

Fellépései a plenáris üléseken és az elnökségben is pozitívak voltak, nem tartalmaztak semmiféle nacionalista és sovinszta jegyeket. Nézetei mindig egészséges kommunista tartalmúak voltak, a problémák helyes megoldásának igyekezetével jellemezhetők. Az iskolán kívüli munkában mindig nagyon aktív volt, és konkrét formában bekapcsolódott a szocialista kultúra terjesztésébe.

Vojtech Varga, a CSEMADOK KB melletti pártbizottság vezetője aláírás, CSEMADOK KB pecsét, dátum nélkül

3. sz. dokumentum

A CSEMADOK KB elnökségének XIV. ülése, Bratislava, 1970. 11. 4.

JAVASLAT

a CSEMADOK KB összetételében szükséges változások végrehajtására

Határozat: A KB elnöksége megbízza Varga Béla vezető titkárt, hogy az elnökség határozata alapján a visszahívott tagokkal közölje írásban az elnökség álláspontját, és azt terjessze a KB legközelebbi ülése, valamint a pártcsoport elé.

Kidolgozta: szervezési osztály, előterjeszti: Varga János

Oldalszám: 3, példányszám: 30

Javaslat a CSEMADOK KB összetételében szükséges változtatásokra

A CSEMADOK KB konszolidációjának meggyorsítása érdekében, összhangban a pártban lefolyt tagkönyvcseré eredményeivel a KB szervezési-politikai osztálya a következő intézkedések végrehajtását javasolja a KB összetételével kapcsolatban:

1. Visszahívni a KB-ből és annak ellenőrző bizottságából azokat, akik a pártból ki lettek zárva.

2. Visszahívni a CSEMADOK központi szerveiből azokat a tagokat, akiknek a KB tagsága valamilyen közéleti funkció betöltéséhez kapcsolódott, és időközben arról lemondtak, vagy leváltották (sic!).

3. Visszahívni a szervekből azokat, akik az eltelt időszak alatt mind a KB ülésein, mind a gyakorlati életben passzívak voltak.

4. Visszahívni a központi szervekből azokat a pártonkívülieket, akik helytelen politikai nézeteket vallottak, és cselekedeteik ellentétben állnak a CSEMADOK célkitűzéseivel.

Ezen elvek alapján javasoljuk visszahívni a KB következő tagján:

1. *Icsek István* – a rozsnói járási pártbizottság nacionalista megnyilvánulásaiért az újságírói fegyelem megsértéséért kizárta a párt soraiból.

2. *Kardos István* – kizárták a pártból - kizárása okát nem ismerjük.

3. *Labancz István* – kizárták a pártból, főleg az 1968 augusztusában tanúsított helytelen magatartásáért.

4. *Mácza Mihály* – kizárták a pártból, főleg az 1968 augusztusában és azt követően tanúsított szovjetellenes magatartása miatt.

5. *Nagy Olivér* – kizárták a pártból, főleg az 1968 augusztusában megnyilvánuló szovjetellenessége miatt.

6. *Szokolay Imre* – kizárták a pártból, kizárásának oka ismeretlen.

7. *Szőke József* – kizárták a pártból az 1968-ban megnyilvánuló helytelen nézetei miatt, főleg a „2000 szó” leközléséért az Új Ifjúságban.

8. *Újváry László* – kizárták a pártból egyrészt nacionalista megnyilvánulásai, másrészt igazgatói funkciójában megmutatkozó hiányosságok miatt.

9. *Varga Ervin* – kizárták a pártból, főleg az iskolán (sic!) elhangzott helytelen nézetei miatt.

10. *Teleki Tibor* – kizárták a pártból, kizárásának oka ismeretlen.

11. *Kanala Józsefné* - kizárták a pártból, főleg az 1968 augusztusában és az azt követő időszakban tanúsított szovjetellenes magatartása miatt.

12. *Kürthy Lajos*, mérnök – a kassai városi bizottság passzivitás végett (?) visszahívta a városi bizottság tagságából.

13. *Dr. Szirmák Imre* – a járási pártbizottság javaslatára az Újvári JB visszahívta az elnöki funkcióból és a JB tagságából az 1968-ban tanúsított helytelen magatartása miatt.

14. *Nagy Jenő* – egyik kezdeményezője volt a „Gabonaváros” elnevezésű illegális leadó (t. i. rádióadó – Cs. P.) szervezésének.

15. *Csekei Ernő* – a lévai járási bizottság a CSEMADOK 1968-69. évi tevékenységének értékelésével kapcsolatban javasolja Csekei Ernő távozását a CSEMADOK apparátusából és visszahívását a KB tagságából.

16. *Dr. Gönczi Edit* – javasoljuk visszahívni a KB tagságából passzivitás miatt.

17. *Dráfi Mátvás* – javasoljuk visszahívni a KB tagságából, mivel ezen funkcióban való jelölésénél egyedüli kritérium a MATE SZ igazgatói funkciójának betöltése volt, mely funkcióból távozott.

18. *Dr. Janics Kálmán* – javasoljuk visszahívni a KB tagságából többször megismétlődő szélsőséges nacionalista nézetei miatt, melyeknek különböző történelmi viták során adott hangot a sajtóban és a KB ülésein.

19. *Nagy János* – javasoljuk visszahívni a KB tagságából az 1968 augusztusában és azt követően megnyilvánuló helytelen nézetei miatt, főleg a „Magyar katonához” című felhívás szövegezéséért, melyet a komáromi járási bizottság nevében fogalmazott annak tudta nélkül.

20. *Varga Sándor* – javasoljuk visszahívni a KB tagságából az 1968-69-es években tanúsított helytelen politikai nézetei miatt.

21. *Böszörményi János* – visszahívni a KB tagságából passzivitása miatt.

22. *Pöhlös Imre* – kizárták a pártból, kizárásának oka ismeretlen.

Ami a párttagokat illeti, a javaslat nem tartalmazza azoknak neveit, kiknek ügye tisztázatlan, és kivizsgálás alatt van a felsőbb pártszervek részéről. Ezek: Takács András, Mács József, Dr. Turczel Lajos.

Javasoljuk, hogy a KB plénumában a leváltottak helyére ne legyen kooptálás. Kooptálást csak az elnökségben hajtsunk végre, tekintettel a jövő évben esedékes országos közgyűlésre.

A KB elnökségében javasoljuk kooptálni a következő elvtársakat: Mózsai Ferenc, Dr. Csanda Sándor, Balázs Béla, Szigl Ferenc, Krocsány Dezső.

4. sz. dokumentum

A CSEMADOK elnökségének XV. ülése, Bratislava, 1970. 12. 15.

Tájékoztató jelentés a CSEMADOK járási bizottságai munkájának értékeléséről a járási pártbizottságokra előterjesztett anyagok alapján (részlet)

Határozat: A KB elnöksége az előterjesztett tájékoztató jelentést jóváhagyta, és megbízta a titkárságot, hogy a KB ülésig a jelentést véglegesítse a járási pártbizottságokról és a CSEMADOK járási bizottságairól beérkezett jelentések alapján.

Kidolgozta: Varga János. Előterjeszti: Varga János

Oldalszám: 4 Pédányszám: 25

Ami a CSEMADOK járási bizottságainak a nemzetiségi kérdésben elfoglalt márciusi állásfoglalását illeti, a járási pártbizottságok ezen állásfoglalás tartalmát különbözőképpen ítélik meg és értékelik. Például a rozsnói járásban az egész márciusi állásfoglalást a járási pártbizottság javaslata alapján a CSEMADOK járási bizottsága visszavonta. A dunaszerdahelyi járásban viszont a márciusi állásfoglalást az értékelés nem érinti. A többi járásban pedig az állásfoglalásokban megnyilvánuló extrém kitételeket kifogásolják. Ezek az extrém kitételek a következők:

- az állásfoglalások legtöbb esetben a járás összes magyar dolgozóinak nevében vannak fogalmazva
- több állásfoglalás érinti a kassai kormányprogramot, és kéri annak a nemzetiségi kérdést érintő részének visszavonását
- a legtöbb állásfoglalás kéri a területi átszervezést, ill. a relatíve nemzetiségi többségű járások létesítését
- továbbá azok a javaslatok, amelyek járási vagy helyi méretben különböző intézkedéseket követelnek káderkérdésekben, iskolák és üzemek stb. létesítésével kapcsolatban.

Ezeket az extrém követeléseket minden járási bizottság úgy értékeli, hogy azok jogos fölháborodást váltottak ki a szlovák dolgozók között.

Egyértelmű azonban minden járási pártbizottság álláspontja az állásfoglalás nyilvánosságra hozatalával kapcsolatban, mindenütt ott, ahol a Járási Bizottság állásfoglalását megküldték a párt szerveinek és szervezeteinek, valamint az állami szerveknek, vagy valamilyen más formában azokat nyilvánosan népszerűsítették. Ezt a lépést a járási pártbizottságok elsősorban jogtalanak, nem a CSEMADOK kompetenciájába tartozónak tartják, másrészt a CSEMADOK-ban dolgozó kommunisták részéről a pártfegyelem megsértéseként értékelik, mely lépés volt elsősorban okozója annak a nacionalista hullámnak, mely Dél-Szlovákiát 1968 márciusa után elárasztotta. Ennek ellenére az eddigi tapasztalatok alapján elmondhatjuk, hogy a járási pártbizottságok a CSEMADOK 1968–69. évi tevékenységét nem nyilvánítják sem szocialistaellenesnek, sem pártellenesnek, egyetlen dokumentum tárgyalásánál sem merült fel a kérdés ilyen formában az egész szervezettel kapcsolatban, ami viszont nem zárja ki egyes személyek ténykedésének ilyen értelmű kritikáját.

Az objektivitás kedvéért azonban el kell mondanunk azt is, hogy a járási bizottságok által elfogadott állásfoglalások a legtöbb esetben eltértek a KB 1968. március 12-én elfogadott állásfoglalása tartalmától. Megtálatunk bennük olyan kitételeket is, amelyeket a KB állásfoglalása nem tartalmazza. (sic!) Az igazság kedvéért el kell mondani, hogy a járási bizottságok állásfoglalásait nemcsak a KB-é befolyásolta, de ugyanakkor ezeknek az állásfoglalásoknak tartalmára nagyon rányomta bélyegét a Szlovák Írószövetség magyar szekciójának állásfoglalása is, mely úgyszólván valamennyi tételében túltett a KB állásfoglalásának kijelentésén, hogy „egyetértünk a CSEMADOK Központi Bizottsága és a Szlovák Írószövetség magyar szekciója állásfoglalásával”.

A CSEMADOK 1968–69-es évi politikai ténykedésével kapcsolatban a járási pártbizottságok értékelték a CSEMADOK magatartását 1968 augusztusában. Általában megállapítható, hogy ez esetben a CSEMADOK járási bizottságainál nem került sor komolyabb kilengésekre, és ahol helytelen rezolúciók lettek elfogadva vagy megszövegezve, többnyire egyéni akciókról van szó, és nem a CSEMADOK járási bizottságai elnökségeinek állásfoglalásáról. Ilyen jelenségek voltak például Rimaszombatban, Losoncon és Komáromban....

5. sz. dokumentum

Újváry László tanító, Zselíz

Tárgy: *Kérelem*

A CSEMADOK KB-nak, Pozsony

Alulírott Ú. L. azzal a kérelemmel fordulok a CSEMADOK KB-hoz, mentsen fel a CSEMADOK KB-i és annak elnökségi tagságából. Kérésemet indokolom:

Tudomásomra jutott, hogy a CSEMADOK lévai járási bizottságának elnöksége és pártcsoportja nevében egyesek felrúgva alapszabályzatunkat, megcsúfolva a demokratikus centralizmus elvét, erkölcsi alapszabályzatunkat mellőzve felelőtlenül beterjesztettek az SZLKP járási elnökségének egy anyagot, amelyben értéklik a CSEMADOK járási plenumának 1968/69-ben végzett munkáját. Ebben az analízisben több személyt, régi, önzetlen, becsületes CSEMADOK tagot rágalmaznak és alaptalanul vádolnak.

Nem vagyok hajlandó egy olyan szövetségben, szervezetben tisztséget viselni, amelyben s amíg ilyen egyének vannak járási apparátusban és elnökségben.

Szeretném megjegyezni, hogy a döntésemet alapos megfontolás után teszem, pedig nagyon fáj, mert 1949 óta tisztségviselőként s aktív tagként dolgoztam a szó szoros értelmében.

Zselíz, 1970. december 5.

aláírás

6. sz. dokumentum

A kizárás közvetlen indoklása, amelyet Ú. L.-nak az SZLKP Lévai JB-a kérésére felolvastak. Megengedték, hogy az iratba beletekintsen, és az ominózus indoktó mondatot kimásolja.

A dokumentum kézzel írt másolat az 506/1970 - 1690 iktatószámú eredetiről, kimásolva 1970. XII. 7-én.

Az SZLKP nyugat-szlovákiai Kerületi Bizottsága 1970. XI. 16-án jóváhagyta az SZIKP Lévai JB plenumának határozatát Ú. L. pártból való kizárása ügyében az alábbi okok miatt: *„Mint fontos feladattal megbízott párttag az iskola igazgatójának posztján irányítania kellett volna az ifjúság kommunista nevelését. Ezt a fontos feladatot durva módon elhanyagolta, és maga is elősegítette ennek megsértését. Magánéletében nem szolgált példaként a kommunista erkölcs megőrzésében.”*

7. sz. dokumentum

Kedves Héger Elvtárs!

ne haragudj, hogy levelemmel zavarlak, de szükségét látom, hogy írjak, mivel is a következő dologról van szó:

A CSEMADOK KB elnökségi ülés utáni napokban felkeresett Ú. L. elvtárs, aki teljesen felháborodva azzal jött be az irodába, hogy szerinted mi állítottuk, hogy a pártból való kizárása nacionalista megnyilvánulások végett is történt. Nem tudom, ki volt az a személy, aki ezt állította, de tudomásom szerint Pásztor elvtárs a pártcsoport ülésén is kihangsúlyozta, hogy Ú. L. az iskola terén elkövetett hiányosságaiért lett kizárva a pártból, és nem a nemzetiségi politikában vallott helytelen nézeteiért vagy a CSEMADOK-ban végzett esetleg

helytelen munkája miatt. Ilyenről mi sem tudunk. Kérlek, ezt a kijelentésedet mire alapozod, és lehetőleg ne hivatkozz olyan dolgokra, amelyek alaptalanok.

Léva, 1970. december 1.

Somogyi Lajos, titkár Léva,

(aláírás)

8. sz. dokumentum

NYILATKOZAT

(Géppel írott szöveg, szlovák nyelvű aláírásokkal)

Alulírott párttagok, a csatai egységes földműves szövetkezet mellett működő pártalapszervezet tagjai ezennel kijelentjük, hogy Ú. L. elvtársat, szül.: 1930. V. 5., jelenleg zselízi lakos, több mint 10 éve ismerjük, hiszen mint a csatai iskola igazgatója (1960-70) és párttag, nem különült el tőlünk, a falutól. Valóban egy volt közülünk. Mi, akik ezt a nyilatkozatot aláírjuk, olyan embernek ismerjük őt, aki sokat tett a társadalomért, aki hozzájárult a falu szocializálásához, a falu kulturális életéhez, Csata lakosainak szép együttéléséhez nemzetiségre való tekintet nélkül. 1968 kritikus időszakában is, amikor sok helyről megtévesztett, káros nyilatkozatokat küldtek, Ú. L. elvtárs volt az az ember, aki nagyon józanul, előrelátóan tárgyalt mindenkivel, a nyilvános gyűléseken is. A CSEMADOK egyik nyilvános közgyűlésén 1968 májusában, amikor egy nyilatkozat kidolgozására esett javaslat, amelyben a nemzetiségi kérdés megoldására akartak javaslatokat tenni, meggyőzte a jelenlévőket, hogy ez a kérdés a mi pártunk és állami szerveink kompetenciájába tartozik és hinnünk kell a pártnak, hogy ezt a problémát is megoldja a marxista eszmék és a helyes nemzetiségi politika alapján köztársaságunk; minden lakosának megalégedésére. Abban a feszült helyzetben helyes nézetei voltak, hitt a párt akcióképességében, és soha nem voltak nacionalista vagy sovíniszta megnyilvánulásai.

Mindig nyitott, egyenes, tisztességes volt. Ilyennek ismertük meg őt akkor is, ha már 1972-től nem lakik községünkben. Olyan emberként marad meg emlékezetünkben, aki a proletár internacionalizmus osztályszempontjai szerint gondolkodik és cselekszik.

Csata, 1973. június 8.

hét aláírás (pártigazolvány-számokkal)

9. sz. dokumentum

Lévai Járási Bizottság, Iskolaügyi Osztály

Iktatószám: 800/1973-Kr.

Léva, 1973. V. 29.

Újváry Ladislav,

magyar alapiskola tanítója

Zselíz

Tárgy: *Munkaviszony megszüntetése felmondás által*

A Munkatörvénykönyv 46. 8. 1. bekezdése) fejezete (Törvénytári száma 42/1970) alapján a Lévai JNB Iskolaügyi Osztálya felmondás által megszünteti Önnel a munkaviszonyt amiatt, hogy nacionalista és sovíniszta nézeteivel, amelyeket 1968-ban nyilvánosan hirdetett, megzavarta a szocialista társadalmi rendet és ezért nem rendelkezik a megfelelő bizalommal a szocialista tanító funkciójának betöltéséhez.

A munkaviszony eme megszüntetését 1973. V. 28-án jóváhagyta a Zselízi Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola mellett működő szakszervezeti bizottság.

Tekintettel az Ön korára, a felmondási idő három hónap, amely 1973. VI. 1-én veszi kezdetét és 1973. VIII. 31-én végződik. Ezen a napon befejeződik az Ön munkaviszonya a mi szervezetünkben.

Kmet', osztályvezető, pecsét

Az eredeti levél szlovák nyelvű.

PÁL CSÁKY

Retaliations after 1968 against Hungarians living in Czechoslovakia

This paper is the first to publish selected contemporary document offering evidence of Husák's post-1968 purges among the members of the Cultural Association of Hungarian Workers in Czechoslovakia (CSEMADOK). Orthodox communist members of the Hungarian national minority had to reevaluate the activities of CSEMADOK in the years 1968 and 1969 according to criteria set by Husák's „consolidation”; Hungarian reform communist leaders and several other major figures of the Hungarian minority's cultural life were purged both from the Communist Party and from CSEMADOK. For most of them it was impossible to display intellectual activities for a long time. Such a case is documented by the record of the frame-up procedure against László Újvári, the headmaster of a Hungarian school.